

Resultaten Vooruit naar het Verleden

Realisatie: Museum Borg Verhildersum periode 2018-2022

Dit project is mogelijk gemaakt door:

STICHTING H.S. KAMMINGAFONDS
Postbus 610
9700 AP Groningen

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kunst van het geven

Voorwoord

In 2019 is Verhildersum gestart met de uitvoering van een omvangrijk project met de titel: Vooruit naar het Verleden. Op 1 juli 2022 is het project opgeleverd. Het project Vooruit naar het Verleden is een initiatief van Gerrit Alsema die tot 1 maart 2019 directeur was van Verhildersum. Op 1 februari 2019 trad ik aan als nieuwe directeur met de opdracht het project, waarin 15 deelprojecten waren opgenomen, te realiseren. In enkele weken werd ik bijgepraat over de plannen en de ideeën bij de uitvoering daarvan. Een aantal opdrachten was al verstrekt aan externe partijen, waaronder de aanpak van de singels, het verbreden van de paden en het vervangen van de bruggen. Ook de opdracht voor het maken van de fietsroutes en de 3 D film over de bouwhistorie van de borg waren al verstrekt. De inhoudelijke invulling van de fietsroutes en de film lag nog wel geheel open. De afgelopen 3,5 jaar heeft de realisatie van dit project grote impact gehad op de kleine staf van 2,5 fte. We hebben er stevig aan getrokken om alles voor elkaar te krijgen.

Het is gelukt, al hadden we wel wat meer tijd nodig dan gepland. Vol overtuiging kan ik zeggen dat we met de realisatie van dit project de doelen hebben bereikt, namelijk een goed toegankelijk landgoed voor iedereen, ook aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen. Tevens is het gelukt mensen ertoe te bewegen niet alleen de borg en het koetshuis te bezoeken, maar ook het arbeidershuisje en de boerderij. De nieuwe belevingsroutes op basis van de thema's Landleven, Borgleven en Boerenleven zorgen daarvoor. We maken daarbij optimaal gebruik van flexibel inzetbare online informatievoorziening via de nieuwe web-app Verhildersum To Go!

Het project bestond er ook uit om arrangementen te maken samen met partners Waddenfun en het Visserijmuseum in Zoutkamp en Openluchtmuseum het Hoogeland. We zijn zelfs nog iets verder te gegaan door ook een wandeling van 9 km. door de omgeving op te nemen de belevingsroute.

Met al deze waardevolle aanvullingen op het verhaal van Verhildersum kunnen we nu met recht zeggen dat bezoekers bij Verhildersum het leven in de 19^e eeuw aan de Groninger Waddenkust echt kunnen beleven. Ze stappen in de voetsporen van de adel, de boer en de arbeider in de 19^e eeuw.

In dit verslag leest u wat we met dank aan onze samenwerkingspartners precies hebben gedaan om dit te bereiken. Vooral ook dank aan alle fondsen die dit project hebben gesteund:

- Het Waddenfonds
- De Provincie Groningen
- VSB Fonds
- Het Scholtenfonds
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Loket Leefbaarheid

En dank aan Gerrit Alsema voor zijn inzicht in de noodzaak Verhildersum een upgrade te geven met dit mooie initiatief.

Mede namens het bestuur van Verhildersum

Monique Spaltman
Directeur Museum Borg Verhildersum
Augustus 2022

Inhoud

1	Resultaten van Vooruit naar het Verleden	2
1.1	Bomensingel rondom de borg gesaneerd	2
1.1	Bredere paden	2
1.2	Nieuwe bruggen en aanlegsteiger	3
1.3	Golfkarretjes als landgoedtaxi	3
1.4	Het verhaal van Verhildersum 3D film	4
1.5	Vleermuisexcursie	4
1.6	Vaartocht vanuit Visserijmuseum	5
1.7	Ontdekkingstocht de Schat van Van Starkenborgh	5
1.8	Belevingsroute over het landgoed	8
1.8.1	Hoogstamboomgaard opgenomen in belevingsroute	10
1.8.2	Ede Staal pad aangevuld met thema in belevingsroute	10
1.8.3	Wandeling in de voetsporen van Edzard van Starkenborgh	11
1.9	Nieuwe brochure voor bezoekers	12
1.10	De dierenweide met speeltuin en natuurbeleving	13
1.10.1	Speeltuin	13
1.10.2	Natuurbeleeftuin voor kinderen	14
1.11	Zes fietsroutes: Schatkaart van het Waddenland	15
2	Extra: De Groninger Waddenmusea	16
2.1	3000 jaar wonen en werken langs de Groninger Waddenkust	16
2.1.1	Een langer verblijf aan de Groninger Waddenkust is zeer de moeite waard	17

1 Resultaten van Vooruit naar het Verleden

1.1 Bomensingel rondom de borg gesaneerd

De oude bomensingel rondom de borg is gesaneerd. De singel was zo dicht dat bomen dreigen te verstikken. Nu is er weer lucht en de zieke bomen zijn verwijderd.

Zie de ruimte tussen de bomen van de singel in de verte

1.1 Bredere paden

De paden op het landgoed zijn verbreed en voorzien van een nieuwe schelpen laag. De paden zijn nu goed toegankelijk voor mensen met een rollator of scootmobiel.

Afrit van nieuwe brug bij arbeidershuisje met verbreed pad

1.2 Nieuwe bruggen en aanlegsteiger

Alle bruggen op het landgoed zijn verbeterd. Dat betekent dat er een nieuw Hoogholtje is gebouwd over de Hoornse vaart en dat elders twee bruggen zijn vervangen die deel uitmaken van de fiets- en wandelpaden over het landgoed. Naast het hoogholtje is een mooie aanlegsteiger gerealiseerd.

Nieuw hoogholtje en aanlegsteiger bij Arbeidershuisje

1.3 Golfkarretjes als landgoedtaxi

Bovendien zijn er 3 golfkarretjes aangeschaft om mensen over het landgoed te vervoeren. De wagentjes worden door vrijwilligers bestuurd. Bezoekers maken er veel gebruik van en zijn er blij mee. Niet alleen omdat ze slecht ter been zijn, voor mensen die hoge hakken dragen is het ook een uitkomst.

Taxi ook nuttig bij hoge hakken

1.4 Het verhaal van Verhildersum 3D film

Er is een prachtige 3D film gemaakt van de bouwhistorie van de borg. Deze film toont vanaf de eerste bewoning van de wierden de ontwikkeling van de borg. Vanaf het steenhuis – de verdedigingstoren – tot alle fasen die daarna kwamen. Je kunt zelfs in de gewelven van de borg kijken. Hij is te zien op onze website en gelanceerd tijdens de eerste Corona Lock down, waarmee wij als eerste museum in Nederland 'Online open' gingen. In een maand tijd werd onze website met de film 25.000 keer bezocht.

<https://www.verhildersum.nl/nl/landgoed/borg/>. Zie ook

<https://www.verhildersum.nl/museum-online/>.

De film draait ook in de museumboerderij en maakt deel uit van de permanente tijdlijn van de borg.

Foto: 3 D beeld van de borg in vroeger tijden

1.5 Vleermuisexcursie

Samen met de vleermuiswerkgroep Groningen organiseren we sinds 2019 jaarlijks de vleermuisexcursie; intussen is dit vier keer met groot succes gedaan. Deelnemers kijken eerst de film die is gemaakt over de vleermuiskolonies bij Verhildersum en gaan daarna op pad met de vleermuisexperts en bat-detectors. Er is vaak zoveel belangstelling dat we met meerdere groepen tegelijk op pad gaan.

De in opdracht van Verhildersum gemaakte film is dan ook heel bijzonder. Je ziet er de geboorte van vleermuisjes en dat is zo uniek dat het zelfs internationaal belangstelling trekt

Vleermuis

1.6 Vaartocht vanuit Visserijmuseum

Elke derde zaterdag van de maand in het zomerseizoen vaart de sloep vanuit het Visserijmuseum in Zoutkamp naar Verhildersum. De boot is altijd volgeboekt. Verhildersum en het Visserijmuseum sloten een samenwerkingsovereenkomst in de aanloop naar het project met het plan een arrangement te bedenken. Dat is dus geslaagd.

ZK 31 van Visserijmuseum Zoutkamp vlakbij Verhildersum

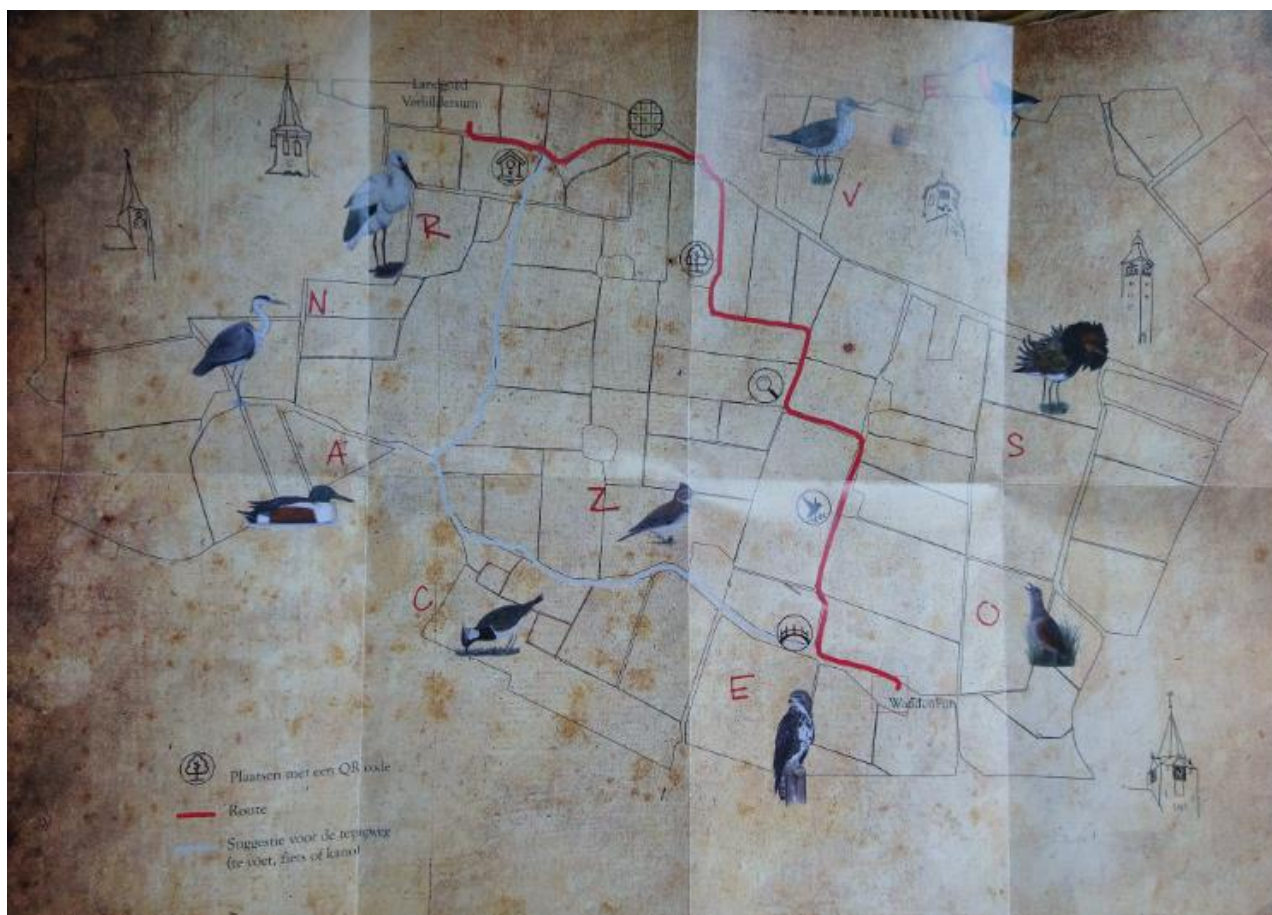
1.7 Ontdekkingstocht de Schat van Van Starkenborgh

Ook met Waddenfun sloot Verhildersum een overeenkomst om binnen dit project een arrangement te ontwikkelen. Het resultaat is: 'De Schat van Van Starkenborgh'. Een speurtocht over het landgoed en de omgeving naar Adventurepark Waddenfun. Kinderen krijgen inzicht in het ontstaan van het landschap, de wierden en kerken, het leven op de borg en de boerderij. Ze beantwoorden vragen over de natuur en lossen puzzels op die worden toegelicht in korte filmpjes.

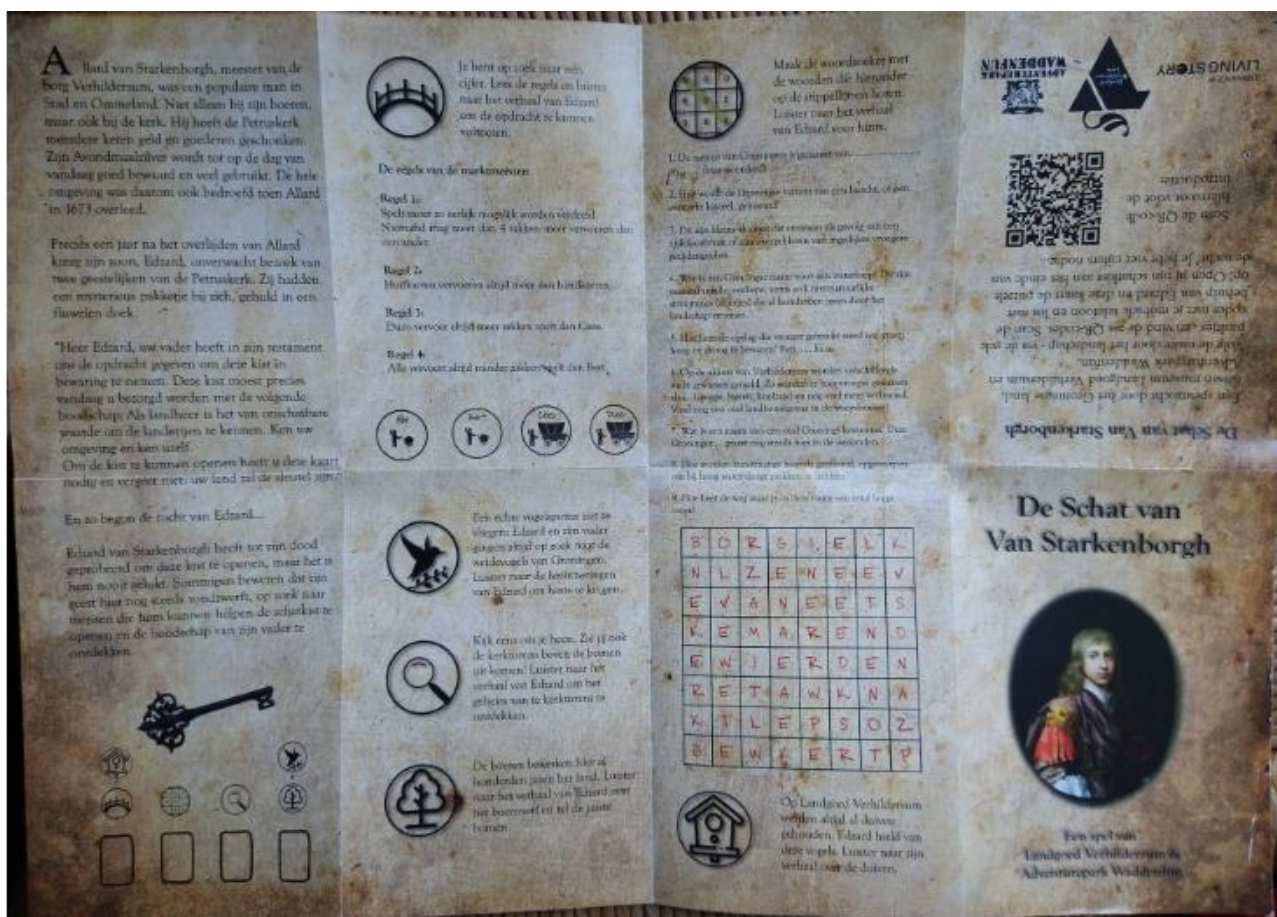
Met deze speurtocht maken we Verhildersum aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen en basisscholen. Zie hieronder de foto van de schatkaart die de kinderen meekrijgen. Onderweg worden QR codes gescand waarin de raadsels worden toegelicht.

Foto's : Startbord, voorbeeld QR code bordje onderweg

Routekaart en hierna de achterzijde met opdrachten

De lancering van speurtocht vond plaats in de herfst van 2020, waarbij kinderen van de basisschool De Handpalm in Leens de speurtocht liepen. Ridder Damian verrichte de openingshandeling.

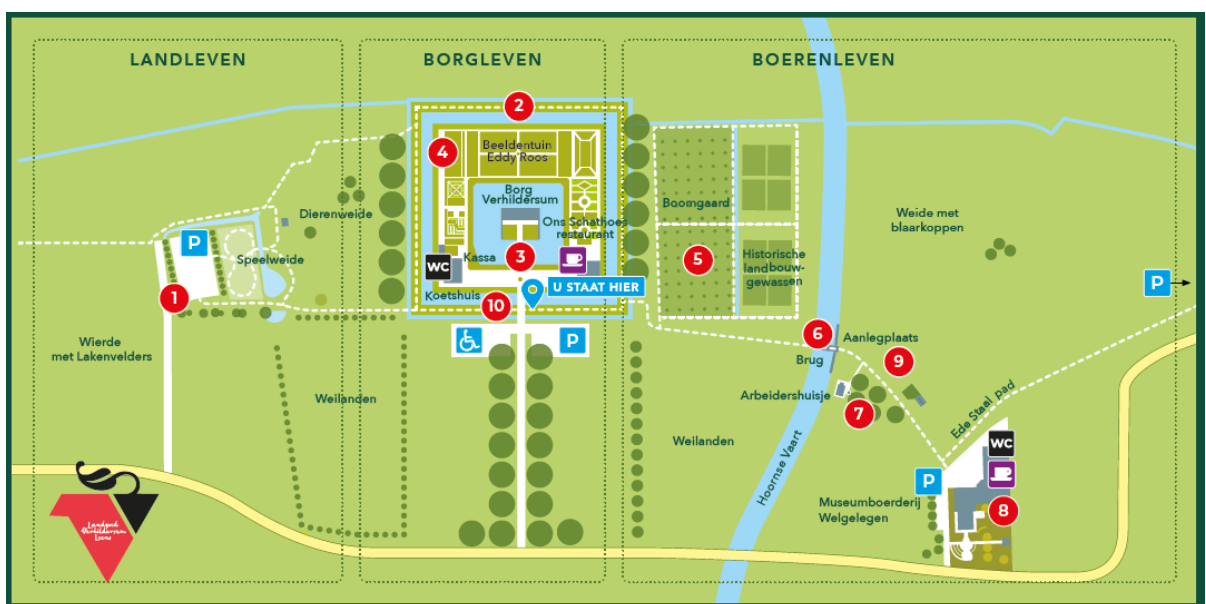
Vrijdag 9 oktober 2020: ridder Damian opent de nieuwe speurtocht 'De Schat van Van Starkenborgh'.

1.8 Belevingsroute over het landgoed

Op het landgoed is een belevingsroute aangelegd rondom de thema's: landleven, boerenleven en borgleven. Het doel van de route is mensen uit te nodigen om naast de borg ook het koetshuis, de hoogstamboomgaard, het arbeidershuisje en de museumboerderij te bezoeken.

De route wordt aangegeven op 4 grote borden bij de 4 parkeerplaatsen op het landgoed. Helemaal rechts op de kaart is de nieuwe 4^e plek. Na toestemming van de provincie is namelijk ook op de parkeerplaats naast de N361 een routebord met vlaggenmast geplaatst. Bovendien is er een brochure ontwikkeld die de route ondersteunt.

Op de route bevinden zich 10 'points of interest'. Bezoekers scannen op deze plekken de QR code die op een uitlegbordje staat en kunnen dan het verhaal in onze '[Verhildersum To Go!](#)' webapp lezen of beluisteren ondersteund met foto's, video's, landkaarten. Alles is vertaald in Duits en Engels, zowel in tekst als gesproken.

10 Belevingspunten in de themaroute die bezoekers uitnodigt het hele landgoed te bekijken

LANDLEVEN | BORGLEVEN | BOERENLEVEN

1

Wadden- en wierdenland

Het noorden van Groningen is al heel lang bewoond. De eerste bewoning gaat terug tot de midden-ijzertijd; de 5e eeuw voor Christus. De zee zorgde in die tijd voor overstromingen en liet vette klei achter op het land dat daardoor vruchtbaar werd. Het vruchtbare land was een gewilde plek om te wonen. Wel moesten de bewoners net als nu droge voeten zien te houden. Dat deden ze door op de hoogste plekken te gaan wonen en deze eerst nog handmatig te verhogen als dat nodig was. Zo'n verhoging heet in Groningen een wierde en in Friesland een terp.

Scan de QR-code voor meer informatie of ga naar www.verhildersum.nl/to-go

Verhildersum To Go!

Voorbeeld aandachtsbord op de route

© Verhildersum 03-09-2022 / Resultaten Project Vooruit naar het Verleden

8

Verzameling

Verhildersum To Go!

De app waarmee je Verhildersum overal kunt beleven, zelfs thuis vanuit je eigen luie stoel. Ben je op bezoek? Ga dan naar informatiebordjes op het landgoed en scan de QR code op elk bordje. Je krijgt dan uitleg bij de plek waar je staat.

Mede mogelijk gemaakt door het Waddenfonds

1 Wadden- en wierdenland

2 Steenhuizen en borgen

3 Borg Verhildersum

4 Beeldentuin Eddy Roos

5 Hoogstamboomgaard

6 Water en vaarten

7 Arbeidershoeske

8 Boerenleven en landbouw

9 Borgweer en Starkenborgh

10 In de voetsporen van Edzard van Starkenborgh

11 Afscheid van een boom

12 Kidsroute

13 Ode aan Ede

14 Cornelis Borgman op reis

Startpagina's die met QR codes verspreid over het land worden geopend via de QR code ter plekke.

1.8.1 Hoogstamboomgaard opgenomen in belevingsroute

Er zijn vanaf de hoofdroute die over het landgoed loopt duidelijke toegangspaden aangelegd naar de boomgaard en er staat een picknicktafel. In de boomgaard zijn nu alle bomen voorzien van naambordjes. Dit tezamen nodigt uit om onderweg naar het arbeidershuisje even een ommetje te maken. Zie ook de witte stippellijnen die de paden aangeven op de plattegrond.

Elke hoogstamboom heeft nu een eigen naamkaartje

1.8.2 Ede Staal pad aangevuld met thema in belevingsroute

Onderdeel van de belevingsroute is ook het bestaande Ede Staal pad. Een pad waarlangs borden staan met zijn teksten. Die lees je terwijl je middenin de omgeving staat die hij beschrijft; een bijzondere ervaring. Verhildersum heeft in 2021 de piano van Ede Staal uit de opslag gehaald vanwege een marathontuitzending op TV die plaatsvond vanuit de boerderij van Verhildersum. De uitzending vond plaats ter afsluiting van een podcast bestaande uit 40 delen Ede. Daarna is een pop-up expositie gemaakt rondom de piano en is het Ede Staal pad opgenomen in de belevingsroute. Ook blijkt Ede te hebben gewoond in het gebied dat deel uitmaakt van de wandeling 'In de voetsporen van Edzard'. Je kunt de wandeling dus ook lopen terwijl je naar de podcast luistert of naar zijn liedjes. Hiermee heeft het Ede Staal pad verbinding gekregen met de belevingsroute en nodigen we mensen ertoe uit om ook in de boerderij te gaan kijken en daar een entreekaart voor te kopen. ([Zie thema 13 Ode aan Ede](#)) Dit onderdeel krijgt nog een vervolg. We werken aan een permanente tentoonstelling over Ede Staal, waarin mensen met een VR- bril op in de wereld van de liedjes Ede Staak belanden, genieten van het landschap waarover hij zingt en opdrachten doen om de Groninger taal te leren begrijpen. Deze tentoonstelling moet in 2023 open gaan.

Het Ede Staal pad maakt deel uit van de belevingsroute en de app

1.8.3 Wandeling in de voetsporen van Edzard van Starkenborgh

Aan de app Verhildersum To Go! is een wandelroute van 9 km toegevoegd: [In de voetsporen](#) van Edzard van Starkenborgh. De route gaat naar de Petruskerk in Leens, waar het orgel staat dat in de jaren 1733/34 werd gebouwd door de Groninger orgelmaker Albertus Anthoni Hinsz (1704-1785) in opdracht van de borgvrouwe van Verhildersum: Anna Habina Lewe, douairière Van Starkenborgh. Bovendien zijn in de kerk de kerkbanken van de borgbewoners Van Starkenborgh en Van Bolhuis nog te zien. Daarmee wordt de invloed van de rijke borgbewoners tastbaar voor onze museumbezoekers. Vervolgens naar het terrein van de voormalige tweede (nu verdwenen) borg van de eigenaren van Verhildersum: de Starkenborgh in Wehe den Hoorn. Onderweg is er uitleg over het ontstaan van het landschap en de grote boerderijen die Groningen als graanrepubliek bekend doen staan. Deze wandeling verdiept de beleving van de rijkdom van de vroegere borgbewoners en de boeren in Groningen. Het Verhaal van Verhildersum en het Groninger Waddengebied door de eeuwen heen wordt hiermee compleet verteld.

Foto: wapens van de Groninger landadel op de balustrade van het orgel in de Petruskerk,

1.9 Nieuwe brochure voor bezoekers

Bij aankomst op het landgoed ontvangen bezoekers de nieuwe brochure bestaande uit de routekaart (zie 1.8 blz. 8) met uitleg over de drie thema's op het landgoed en alle interessante punten. Ook is een uitnodiging opgenomen om gebruik te maken van onze aanvullende activiteiten:

- De Schat van Van Starckenborgh;
- De wandeling 'In de voetsporen van Edzard van Starckenborgh';
- De zes fietsroutes 'De schatkaart van het Waddenland'.

Achterop de brochure staat natuurlijk ook de QR code naar Verhildersum To Go!

Voorzijde nieuwe brochure. Formaat A3 opgevouwen handzame 'landkaart' met stevige voor en achterkant.

1.10 De dierenweide met speeltuin en natuurbeleving

In 2022 is de dierenweide opnieuw aangelegd, voorzien van een dierenverblijf met een ruimte die ook geschikt is voor workshops.

Overzicht van het terrein met het nieuwe dierenverblijf en speeltuin

1.10.1 Speeltuin

Er is een speelplaats met natuurlijke speeltoestellen aangelegd, waaronder het gezonken VOC-schip de 'Verhildersum'. Daarmee leggen we een link naar de tekening van het schip Verhildersum, dat toen Allard van Starkenborgh lid was van de admiraliteit is gebouwd en ten onder ging in de oorlog tegen Engeland in 1667. Die tekening van het schip, getekend door Willem van de Velde hangt in de hal van de borg. Op de spiegel ervan is de oudst bekende afbeelding van de borg Verhildersum te zien. Zo hebben we voor de kinderen een spannend historisch verhaal bij de speeltuin.

Feestelijke Opening speelweide tijdens Huttenbouw Leens augustus 2022

1.10.2 Natuurbeleeftuin voor kinderen

Rondom de speelplaats zijn struiken en fruitbomen geplaatst, zodat kinderen het fruit kunnen plukken. Bij de eetbare vruchten staat een bord met uitleg. Op deze manier leren kinderen op een speelse manier iets van de natuur.

Informatiebord bij de natuurbeleeftuin

Met de dierenweide, de speeltuin en de natuurbeleeftuin is het veel aantrekkelijker voor gezinnen met jonge kinderen om naar Verhildersum te gaan en hier wat langer te blijven. Bovendien leren de kinderen op speelse wijze iets van de geschiedenis van Verhildersum. Zoals over Allard Van Starkenborgh die lid was van de admiraliteit in Amsterdam. Hij zorgde dat een oorlogsschip de naam Verhildersum kreeg. Helaas ging het schip al in 1676 ten onder in de oorlog tegen Engeland.

1.11 Zes fietsroutes: Schatkaart van het Waddenland

We hebben 2 jaar gewerkt aan de ontwikkeling van 6 fietsroutes door Noord-Groningen langs de Waddenkust, met een link naar Museum Landgoed Verhildersum en Openluchtmuseum Het Hoogeland: [De Schatkaart van het Groninger Waddenland](#). De route is gratis beschikbaar in de Appstore en Google Play. Met je GPS aan krijg je onderweg seintjes op 60 bijzondere plaatsen waar een verhaal bij hoort, met foto's en diverse filmpjes. Daaronder zijn punten die rechtstreeks verwijzen naar museumstukken uit de collectie van onze musea. Met de titel van de route sluiten we aan bij de aandacht die Wereld Erfgoed Waddenzee internationaal trekt. Deze routes zijn ook in Duits en Engels vertaald, beschikbaar via het keuzemenu in het startscherm.

FIETSRUTE 1 - VERHILDERSUM Vette klei maakt rijke boeren (46 KM) 🚲
FIETSRUTE 2 - VERHILDERSUM Cultuur en natuur hand in hand (40 km) 🚲
FIETSRUTE 3 - VERHILDERSUM Werken en bidden op de wierden (38 km) 🚲
FIETSRUTE 4 - WARFFUM Middeleeuwen, mooie dorpen en mooiste dorp (29 km) 🚲
FIETSRUTE 5 - WARFFUM Zeehaven, werelderfgoed en archeologie (26 km) 🚲
FIETSRUTE 6 - WARFFUM Handel, scheepvaart en mystiek (31 km) 🚲

2 Extra: De Groninger Waddenmusea

Verhildersum is al tijdens de uitvoering van dit Waddenfondsproject verder gegaan dan met het maken van de belevingsroute over het landgoed. Niet als onderdeel van dit project, wel erdoor geïnspireerd. Er ligt namelijk een veel grotere belevingsroute klaar: die van 3000 jaar wonen en werken aan de Groninger Waddenkust. Verhildersum bestrijkt het leven van de adel, de boer en de landarbeider in de 19^e eeuw. Andere musea in de buurt vertellen over de periodes daarvoor en door de eeuwen heen. Zo komt het dat Verhildersum het initiatief nam om die musea te verenigen als de 'Groninger Waddenmusea' en samen dat complete verhaal uit te dragen.

Met subsidie van de Provincie Groningen, gemeente Het Hogeland en gemeente Westerkwartier voeren we sinds 2021 samen landelijk campagne om toeristen naar de regio en naar onze musea te trekken. Voor de jaren hierna maken we momenteel een marketingplan waarvoor we subsidie gaan zoeken om de komende jaren te kunnen doorgaan. Wat is het verhaal dat we vertellen?

2.1 3000 jaar wonen en werken langs de Groninger Waddenkust

Al 3000 jaar wonen en werken er mensen langs de Groninger Waddenkust. Zij lieten een rijke tastbare cultuurgeschiedenis achter. Elke eeuw laat zijn sporen na, op allerlei terreinen. Het is onmogelijk om in een enkel museum dit hele verhaal te vertellen. In de praktijk blijkt dat zes musea in het Waddenkustgebied die erfschat al samen bewaren en ontsluiten. Ze laten zien hoe mensen zich handhaafden en tot bloei kwamen op de vruchtbare kleigrond in het noorden van Groningen. Daarom is het logisch om deze musea ook samen te presenteren.

Middag-Humsterland, ten zuiden van het Reitdiep, is het oudste cultuurlandschap van Nederland. Dit wierdenlandschap is zeer typerend voor de ontstaansgeschiedenis van het noordelijk zeekleigebied. *Museum Wierdenland* in Ezinge toont deze geschiedenis en bijzondere vondsten van prof. Van Giffen, waarmee Ezinge internationale faam verwierf. Uit de vondsten kan worden afgeleid hoe men in de regio leefde tijdens de IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen.

Kloostermuseum Sint Bernardushof in Aduard vertelt het verhaal van een van de grootste Cisterciënzer kloosters ooit. En de grote invloed van het klooster gedurende 400 jaar op waterstaat, bouwkunde, landbouw en handel, onderwijs en wetenschappen in Groningen en ver daarbuiten. Je vindt er nog de 13^e- eeuwse ziekenzaal van het klooster en je ziet hier kloosterelementen die nergens anders in de wereld te zien zijn. *De Menkemaborg* toont het rijke kasteelleven in de 18^e- eeuw met een prachtig interieur en formele tuin.

De Menkemaborg in Uithuizen is in oorsprong een uit de 14de eeuw daterend 'steenhuys', dat in de loop der tijd vergroot is. Van 1682 tot 1902 woonde hier de familie Alberda. Voor het verfraaien van het interieur werden kunstenaars aangetrokken. Beeldsnijder Jan de Rijk maakt de imposante schoorsteenmantels van barok houtsnijwerk en Harmannus Collenius schilderde daarvoor mythologische voorstellingen. Ook een heel bijzonder staatsieledikant, gemaakt van gele Chinese zijdedamast, is bewaard gebleven.

Museum Landgoed Verhildersum in Leens toont het leven van de adel, de boer en de landarbeider in de 19^e eeuw. Verder is er altijd een deel van de collectie oude ambachten en de vermaarde collectie Groninger mode en dracht uit de 19^e -eeuw te zien. In de borg hangt het grootste familieportret van Nederland van de Fam Van Starckenborgh uit 1670. In de boerderij staat de Arendploeg als voorbeeld van 19^e -eeuwse landbouwinnovatie die zorgde voor grote welvaart en de basis legde voor de graanrepubliek Groningen.

In *Openluchtmuseum Het Hoogeland* ervaren bezoekers hoe het leven in het dorp eraan toe ging in de 19^e eeuw; een groot deel van de oude kern van het wierdendorp Warffum is daartoe ingericht als sfeervol museum. Je wandelt er door kleine straatjes op de oude wierde en vindt er de smidse, de fietsenmaker, de kroeg, de kruidenier en nog veel meer. En de visserij is tot vandaag een belangrijke bron van inkomsten in dit gebied. De geschiedenis van de visserij beleef je in *Het Visserijmuseum* in Zoutkamp, waar je naast de schepen, motoren en materialen ook het verdriet ziet van de opheffing van de vissershaven in Zoutkamp door de afsluiting van de Lauwerszee.

2.1.1 Een langer verblijf aan de Groninger Waddenkust is zeer de moeite waard

Mensen die in Noord-Groningen op vakantie zijn kunnen zich hier eindeloos vermaken en genieten van de rust, de ruimte, de natuur en de cultuur. Je kunt hier een week lang elke dag een ander museum bezoeken en het beeld van de Groninger Waddenkust door de eeuwen heen compleet maken. Er zijn al prachtige fiets- wandel en vaarroutes die de musea met elkaar verbinden. Zie het Routebureau Groningen: www.routesingroningen.nl. Bovendien hebben Verhildersum en Openluchtmuseum Het Hoogeland 6 nieuwe fietsroutes ontwikkeld. De app 'Schatkaart van het Waddenland' is gratis te downloaden in de Google Play en Apple store. Staatsbosbeheer heeft er ook aan meegewerkt, want zij beheren ook parels van cultuurlandschap zoals Abelstok en het terrein van de voormalige Starkenborgh bij Wehe Den Hoorn. Die verdwenen borg was van ooit eigendom van de bewoners van Verhildersum. Met de Schatkaart van het Waddenland kunnen bezoekers de Groninger Waddenkust in het Hoogeland thematisch ontdekken. Zo is er een route Werken en bidden op de wierden, Vette klei maakt dikke boeren, of Handel scheepvaart en mystiek. Ook hartstikke mooi voor inwoners van Groningen, de app bevat prachtige verhalen, foto's en filmpjes. Bovendien verwijst de app naar topstukken in de musea, zodat fietsers worden uitgenodigd onze musea te bezoeken. De app werkt vanuit een database die we kunnen aanvullen, dus nu we met zijn zessen zijn is het een optie er ook punten in op te nemen die verwijzen naar de andere musea. Er blijft natuurlijk altijd werk aan de winkel.

Meer informatie: www.waddenmusea.nl

Groninger Waddenmusea
BELEEF DE GESCHIEDENIS VAN
3000 JAAR LEVEN AAN DE WADDENKUST
WWW.WADDENMUSEA.NL

MUSEUM WIERDENLAND EZINGE
Archeologie van het oudste cultuurlandschap

KLOOSTERMUSEUM ST. BERNARDUSHOF, ADUARD
Minnen en bekennen, landbouw en handel, waterstaat, onderwijs

VISSERIJMUSEUM ZOUTKAMP
Het leven van de vissers en de ontwikkeling van de Zoutkamper visserij

MUSEUM MENKEMABORG UITHUIZEN
Het leven van de adel in de 18e eeuw

MUSEUM / BORG VERHILDERSUM, LEENS
Het leven van de adel, de boer en de landarbeider in de 19e eeuw

OPENLUCHTMUSEUM HET HOOGELAND WARFFUM
Leven in een dorp in de 19e eeuw

Bezoek ons allemaal en win.....

Bezoek de zes Waddenmusea en maak kans op een verzorgd arrangement in de Piloersemaaborg ter waarde van € 309,-
Midweekarrangement voor 2 personen met een overnachting en 4 gangen menu all-in ter waarde van € 309,-

Wat moet u doen?
Scan de QR-code of ga naar www.waddenmusea.nl en vul de enquête in.
Wij maken de prijswinnaar in oktober 2022 bekend.

1. MUSEUM WIERDENLAND Ezinge, www.wierdenland.nl
2. KLOOSTERMUSEUM ST. BERNARDUSHOF Aduard, www.kloostermuseumaduard.nl
3. VISSERIJMUSEUM ZOUTKAMP www.visserijmuseum.com
4. MUSEUM / BORG VERHILDERSUM Leens, www.verhildersum.nl
5. MUSEUM MENKEMABORG Uithuizen, www.menkemaborg.nl
6. OPENLUCHTMUSEUM HET HOOGELAND Warffum, www.hethoogeland.com

WWW.WADDENMUSEA.NL

Actieflyer Groninger Waddenmusea 2022